

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
науково-практичної конференції
з міжнародною участю**

**БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ЛІКАРІВ
ТА ПРОВІЗОРІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ
СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
(online формат)**

Генеральний інформаційний партнер –
платформа «Аксемедін»

**Конференцію внесено до Реєстру з'їздів, конгресів, симпозіумів
і науково-практичних конференцій МОЗ та НАМН України**

**09 жовтня 2020 року
Київ**

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

**БЕЗПЕРЕРВНИЙ ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ЛІКАРІВ
ТА ПРОВІЗОРІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ
СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

**Матеріали науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(online формат)**

Електронне видання

Київ - 2020

УДК: 614.25:615.1:378.22.001.73

Безперервний професійний розвиток лікарів та провізорів в умовах реформування системи охорони здоров'я (9 жовтня 2020 року). МОЗ України, Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шупика.- Київ : НМАПО імені П. Л. Шупика, 2020.- 495 с.

До збірника увійшли тези доповідей, що містять теоретичні та практичні результати наукових досліджень і розробок учасників науково-практичної конференції, присвячені питанням світових тенденцій безперервного професійного розвитку лікарів і провізорів; реформи системи підготовки медичних кадрів; сучасних технологій у системі підготовки медичних і фармацевтичних кадрів; сучасних інформаційних технологій у медичній освіті; питанням віртуалізації освіти; актуальним психологічним проблемам лікарів і провізорів на сучасному етапі розвитку охорони здоров'я; педагогіко-психологічним аспектам підготовки лікарів і провізорів та збереженню здоров'я соціуму; психологічним аспектам діяльності лікаря в кризових ситуаціях (зокрема, в умовах пандемії COVID-19); етико-правовим проблемам і пріоритетам розвитку медичної та фармацевтичної освіти; правовим та етичним аспектам реформування системи охорони здоров'я; розвитку галузі охорони здоров'я в контексті правової системи України.

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за науковий та літературний зміст опублікованих матеріалів несуть їхні автори. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

Збірник матеріалів підготовлено до друку кафедрою педагогіки, психології, медичного та фармацевтичного права Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Електронний варіант збірника розміщено на сайті НМАПО імені П.Л. Шупика за посиланням: https://nmapo.edu.ua/zagruzka2/CPD_conference_NMAPO_2020.pdf.

При передруку публікацій посилання на збірник обов'язкове.

Редакційна колегія:

Вороненко Юрій Васильович

ректор НМАПО імені П. Л. Шупика, академік НАМН України, доктор медичних наук, професор (голова редакційної колегії)

Вдовиченко Юрій Петрович

перший проректор НМАПО імені П. Л. Шупика, член-кореспондент НАМН України, доктор медичних наук, професор,

Бабінцева Лариса Юріївна

декан факультету підвищення кваліфікації викладачів, доктор біологічних наук, кандидат фармацевтичних наук, доцент

Краснов Володимир Володимирович

завідувач кафедри педагогіки, психології медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика, доктор медичних наук, кандидат педагогічних наук, професор

П'янківська Людмила Володимирівна

старший викладач кафедри педагогіки, психології медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика, кандидат психологічних наук

Юрковська Лідія Геннадіївна

старший викладач кафедри педагогіки, психології медичного та фармацевтичного права НМАПО імені П. Л. Шупика

Доступ до відеоматеріалів конференції відкритий за посиланням:

<https://youtu.be/4dkAYSiXm28>

STRATEGY AND PRINCIPLES OF CONTINUING PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF MEDICAL SPECIALISTS	112
Shuper V. Shuper S. Reva T. Trefanenko I. Shumko H.	
НАУКОВЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ СИТУАЦІЙНИХ ЗАДАЧ ЯК ЗАСОБУ УДОСКОНАЛЕННЯ ОСНОВНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ В БЕЗПЕРЕРВНІЙ ОСВІТІ ФАХІВЦІВ З КЛІНІЧНОЇ БІОХІМІЇ	116
В'юницька Л.	
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЛІКАРІВ ОНКОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ	120
Гордійчук П.	
ОСОБЛИВОСТІ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ЛІКАРІВ ПАТОЛОГОАНАТОМІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ МЕДИЦИНИ ТА ПАНДЕМІЇ COVID19	125
Дядик О. Заріцька В. Бекетова Ю. Шатрова К. Іркін І.	
ПРІОРИТЕТИ БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПРОВІЗОРІВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19 ТА РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ	127
Барчук О. Заліська О. Максимович Н. Семенов О.	
НОВІ ПРІОРИТЕТИ У КЛЮЧОВИХ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЯХ ДЛЯ НАВЧАННЯ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ	129
Блавацька О. Литвин О.	
ВИМОГИ ДО ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ПИТАНЬ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЗГІДНО ЄВРОПЕЙСЬКИХ СТАНДАРТІВ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛІСТІВ (UEMS) З ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я В РАКУРСІ НОВОЇ ДЛЯ УКРАЇНИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ІНТЕРВЕНЦІЙНА КАРДІОЛОГІЯ» ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ АДАПТАЦІЇ В ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ УКРАЇНИ	131
Ященко Н. Зеленчук О. Судакевич С. Хохлов А. Тодуров Б.	

5. Назаренко, Н. В. (2006). Мотивація навчання студентів як показник ефективності сучасних педагогічних технологій. *Проблеми освіти*, (45), 164–167.

6. Тимин, О. А., Федорова, Т. С., Степовая, Е. А., Носарева, О. Л., Шахристова, Е. В. (2016). Сборник ситуационных задач по биохимии : учеб. пособ. Томск : Издательство СибГМУ.

7. Луньова, Г. Г. (2013). Клінічна біохімія: підруч. Київ: Атіка.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЛІКАРІВ ОНКОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Гордійчук П.

*Професор, завідувач кафедри онкології
НМАПО імені П.Л.Шупика, Україна*

<https://orcid.org/0000-0003-2031-8772>

Провівши перспективний і ретроспективний аналіз типових навчальних планів та програм в організованому безперервному післядипломному навчанні медичних фахівців за онкологічними спеціальностями встановили, що основною в продовж півстоліття їх метою було формування професійно компетентного лікаря. Тому, удосконалюючи і розвиваючи основні засади і принципи національної медичної школи післядипломної освіти до вимог часу і досягнень сьогодення дає аргументовані підстави стверджувати про фаховість і перспективність їх в процесі безперервного навчання сучасних медичних фахівців.

Ключові слова: післядипломна освіта, безперервне навчання, самоосвіта, професійна компетентність.

Вступ. Пріоритетним завданням вітчизняної системи післядипломної освіти є інтеграція в європейський та світовий освітній простір, формування конкурентоспроможних на світовому ринку праці фахівців, здатних до саморозвитку, самоосвіти, самовдосконалення через осмислення власної сутності та своєї ролі в динамічно розвиваючому світі [1; 2; 3].

Тому, для навчального закладу післядипломної освіти є важливим формувати компетентного спеціаліста, що значно розширює задачі в порівнянні з формуванням кваліфікованого. Термін «компетентність»

з'явився в освітній літературі в 60-х роках минулого століття і передбачає не лише суто професійні знання й уміння, але набуття таких якостей, як: уміння аналізувати досягнуте (знання, практичний досвід); впорядковувати набуте; визначати самостійно напрямки і методи освіти і самоосвіти; вміння працювати в колективі і відстоювати свою позицію в дискусіях; уміло використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології. [4; 5; 6; 7]

Основна частина. Суттєвою умовою успішного формування медичного фахівця, здатного швидко адаптуватися до змінюючих вимог в основних напрямках професії, умовах праці, відношеннях в соціумі є необхідність навчатися в закладах післядипломної медичної освіти протягом професійного життя. Основним завданням яких є формувати спеціаліста нового типу, здатного до продуктивної реалізації професійних задач, досягти успіху в професійній кар'єрі, бути успішним, статусним. Для вирішення поставленої задачі необхідні умови і методична забезпеченість навчального процесу, кожний компонент навчальної програми повинен мати чіткий та зрозумілий перелік навчання, визначену завантаженість та кількість кредитів, відповідні критерії оцінювання та контролю. Для організації навчально-пошукової роботи слухачів слід використовувати сучасні технології навчання у вирішенні питань існуючих проблем, можливі варіанти її вирішення з вибором оптимального. Що дасть можливість формувати у слухачів мотивацію та здатність до самоосвіти, вміння оцінювати ситуацію, логічно мислити, добувати, відбирати й аналізувати інформацію отриману з інформаційних джерел та особистого практичного досвіду. Важливе значення для отримання якісного навчання має професіоналізм викладачів їх клінічний досвід, вміння представити неординарні клінічні ситуації і варіанти їх вирішення.

На кафедрі онкології в продовж останніх десяти років було проведено більше 50 циклів спеціалізації з спеціальності онкологія, онкохірургія, ендоскопія, онкогінекологія та навчання великої кількості слухачів за індивідуальним планом. Загальна кількість слухачів склала – біля 1500 лікарів.

Провели аналіз типових навчальних планів та програм у відповідності до сучасних вимог формуванню компетентного спеціаліста. За результатами, виявлена чітка структурованість планів та програм, у яких представлені модулі, які в оптимальному об'ємі відповідають задачам цілісної підготовки фахівця за визначеною

спеціальністю, базуючись на досягненнях онкологічної науки за останнє десятиліття. Модулі мали достатній об'єм кредиту передбаченого стандартами навчання у відповідності до спеціалізації, етапність розгляду модулів відповідала послідовності опанування спеціальністю, розвиваючи знання отримані в попередніх. Поточне оцінювання знань з використанням анонімного анкетування в процесі навчання було підставою для корекції навчального плану, що передбачено нормативами до 15%. На циклах, де в повній мірі була проведена корекція навчання за результатами визначених потреб слухача, кінцеві результати оцінювання були кращими.

Важливими складовими навчальної програми і планів є: - опанування і відпрацювання практичних навиків у два етапи: на симуляторах з наступним під контролем викладача в клінічній практиці; - вирішення ситуаційних задач, які потребують знань не лише за спеціальністю але і суміжних спеціальностей; - отримання новітніх знань на суміжних дисциплінах, які за об'ємом складають від 15 до 25% загального кредиту циклу; - додаткові (факультативні) дисципліни з вивчення питань етики, деонтології, ринку праці, взаємовідносин з роботодавцем, тощо. Цикли завершувалися трьох компонентним іспитом, де визначалася профілактична, діагностична та клінічна компетентність слухача у відповідності до державних стандартів спеціальності.

Навчання онкологічних спеціальностей із-за специфіки є мультидисциплінарним, не можливе ефективне навчання без сучасних знань суміжних дисциплін, швидко розвиваючих напрямків світової науки.

Також, був проведений ретроспективний аналіз національної медичної школи післядипломної освіти у підготовці лікарів онкологічних спеціальностей. Аналізуючи типові навчальні плани та програми двадцятирічної давності виявили, що вони за структурою, наповненням, оцінкою і контролем відповідають у принципі сучасним основним вимогам. Безперечно, змінилося наповнення програм сучасними досягненнями теоретичної, практичної онкології, введенням високотехнологічних, лапароскопічних діагностичних і лікувальних процедур, операцій, вивченням нових перспективно розвиваючих напрямків у суміжних дисциплінах. Замінені категорії оцінки об'єму та якості навчального процесу за для інтеграції в європейський та світовий освітній простір.

Аналіз і досвід підтверджують фундаментальність та перевірену часом ефективність традиційної національної школи післядипломної освіти, яка з 80-х років минулого століття була орієнтована на формування професійної компетентності лікаря. Про це свідчать публікації того часу в періодичних педагогічних видання. Так, Є. Павлютенков (Советская педагогика. 1980. №6), вважав, що кінцевою метою формування професійної компетентності фахівця є його конкурентоспроможність, що проявляється у здатності комунікувати у фаховому середовищі, вирішувати задачі, організовувати професійну діяльність, приймати рішення в нестандартних ситуаціях, розподіляти ресурси для поставлених цілей, аналізувати та коригувати власну діяльність, а також постійно професійно розвиватися.

Формування професійної компетентності процес довготривалий із-за ряду об'єктивних чинників, одним із яких є отримання практичного досвіду, тому і виділяють критерії становлення. Приймаючи до уваги, що на стан здоров'я нації важливий вплив має рівень медичного забезпечення, професійна компетентність медичних фахівців, у багатьох країнах світу медичні професії мають статус регульованих, а проходження етапів професійного навчання є обов'язковим і контролюється державними стандартами. За державними стандартами, які ґрунтувалися на досвіді національної післядипломної освіти, терміни оцінки професійної компетентності з визначенням рівня кваліфікації були 5,7-10 і більше 10 років з наступним 5-річним підтвердженням з обов'язковим визначенням комплексного рівня знань і умінь за державними стандартами. На даний час, держава для мінімізації «бюрократичних вимог та корупційних ризиків» процедуру атестації спростила. Лікар вільно обирає вид і спрямування навчальних заходів, незалежно від того, вважаються вони номінально заходами його спеціальності чи ні. Така методика оцінювання професійної компетентності лікаря використовуючи лише кількісні чинники (термін практичної роботи, 250 балів – 50 балів на рік, які можна отримати не навчаючись за спеціальністю), без визначення якісного рівня професійної компетенції сумнівна. є потреба в розробці якісних критеріїв визначення рівня професійної компетентності у сучасних державних стандартах чи удосконалення існуючих, визначення шляхів реалізації використовуючи національні профільні опорні заклади, лікарські асоціації чи короткотермінові кваліфікаційні курси прообраз передатестаційних.

Висновок. Півстолітня історія організованого безперервного навчання у закладах післядипломної медичної освіти з формування професійної компетентності фахівців онкологічних спеціальностей засвідчила актуальну результативність. Удосконалюючи і розвиваючи основні засади і принципи національної медичної школи післядипломної освіти до вимог часу і досягнень сьогодення дає аргументовані підстави для формування висококваліфікованого професіонала, який поєднує загальну ерудицію і знання своєї спеціальності з близькими спеціальностями в медицині, виділяє стратегічні питання, має високу професійну культуру у стосунках з колегами, пацієнтами та їх родичами.

Список використаних джерел

1. Вороненко, Ю. В. (2017). Напрямки розвитку системи підготовки лікарів на післядипломному етапі. Про стан та перспективи медичної освіти в Україні. Комітет Верховної Ради України. <https://nmapo.edu.ua/.../4775-ректор-predstaviv-kontseptsiyu..>
2. Овчарук, О. (2005). Перспективи запровадження компетентнісного підходу до вітчизняного змісту освіти. *Основна школа*. (3–4).
3. Гордійчук, П. І. (2017). Мотивоване безперервне навчання – визначальний чинник професійності лікарів онкологічних спеціальностей. Матеріали XIV Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ. Тернопіль, Україна: ТДМУ, (2), 35–37.
4. Кубенко, І. М. (2010). Що таке компетентність і як її розуміють в освіті. Додат. до електр. журналу: *Теорія та методика управління освітою*, (10). <https://pedagogy-journal.kpu.zp.ua>
5. Антонюк, Л. Л, Василькова, Н. В, Ільницький, Д. О (2016). Компетентнісний підхід у вищій освіті: світовий досвід. ДВНЗ *КНЕУ імені В. Гетьмана*, Київ.
6. Mulder, M., Gulikers, J., Biemans, H. J., Wesselink, R. (2010). The new competence concept in higher education: error or enrichment? In: Münk D., Schelten A. Hrsg. *Kompetenzermittlung für die Berufsbildung, Verfahren, Probleme und Perspektiven im nationalen, europäischen und internationalen Raum*. Bonn. Bundesinstitut für Berufsbildung, 189–204.
7. Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for life long learning (2008). *C 111.01. Official Journal of the EU*, 6.5.2008 . 111–14.